

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

16 юни 1981 година*

„Конкуренция: Разпространители на вестници”

По дело 126/80

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО от страна на The Tribunale Civile, Ragusa, в производството, висящо пред този съд между

Maria Salonia, Ragusa,

и

Giorgio Poidomani, Ragusa,

Franca Baglieri, родена Giglio, Ragusa,

относно тълкуването на членове 85 и 86 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н J. Mertens de Wilmars, председател, г-н P. Pescatore и г-н Mackenzie Stuart, председатели на състав, г-н A. O'Keefe, г-н G. Bosco, г-н A. Touffait, г-н O. Due, г-н U. Everling и г-н A. Chloros, съдии,

генерален адвокат: г-н G. Reischl,

секретар: г-н A. Van Houtte,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 12 май 1980 г., получено в Съда на 27 май 1980 г., The Tribunale Civile, Ragusa (Гражданският трибунал), Ragusa е отправил до Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО, няколко преюдициални въпроси относно тълкуването на разпоредбите на Договора във връзка с конкуренцията, и по-специално на член 85, които да му помогнат при оценката на съответствието с изискванията на Договора на някои клаузи, които се съдържат в Националното споразумение, регламентиращо препродажбата на ежедневни вестници и списания (наричано по-долу „националното споразумение”), сключено на 23 октомври 1974 г. между Италианската федерация на издателите на вестници

* Език на производството: италиански.

(Federazione Italiana Editori Giornali) и Обединената федерация на синдикатите на търговците на вестници (Federazione Sindacale Unitaria Giornalai).

2. Тези въпроси бяха повдигнати във връзка със спор между притежателя на лицензия, издадена от административните органи за продажба на дребно на вестници и списания като цяло и собствениците на складове за разпространение на вестници и списания в Ragusa, относно отказа на последните през 1978 г. да доставят вестници и списания на посочения притежател на лицензия.

3. В подкрепа на своя отказ, собствениците на складове твърдят, че те не са имали задължението да доставят вестници и списания на притежателите на лицензията за продажба на дребно, издадена от административните органи, тъй като такава лицензия не предоставя на притежателите на лицензии друго освен възможност за получаване на доставки. Те твърдят, че към този момент системата за разпространение на вестници и списания в Италия се регулира от упоменатото по-горе национално споразумение и че ищецът по главното производство не отговаря на изискванията на член 2 от това споразумение. В тази връзка те изтъкват, че съгласно тази разпоредба, в общини с население над 2 500 жители издателите могат да предоставят своите публикации за продажба само на притежатели на лицензии, издадени от съвместен междурегионален комитет, който им дава право да получават от разпространителите публикации, предназначени за продажба.

4. The Tribunale Civile, Ragusa, който разглежда делото на първа инстанция, възприе становището, въз основа на Решение № 2387 от 4 септември 1962 г. на Касационния съд, че упоменатите по-горе правила не противоречат на вътрешното италианско право, и по-специално, не противоречат на разпоредбите на член 2598 от Гражданския кодекс. Той обаче не отхвърля възможността клаузите на националното споразумение, които забраняват на издателите на вестници и списания да доставят тези продукти на продавачи, които не са получили търговските лицензии, да се окажат в противоречие с правилата за конкуренция, които се съдържат в Договора за ЕИО и за да изясни това, той отнесе следните въпроси до Съда:

„1. Националното споразумение от 23 октомври 1974 г., което регламентира препродажбата на ежедневни вестници и списания, съставлява ли национално споразумение за защита на пазара в разпространението и продажбата на всички видове вестници, национални и чуждестранни, нарушение на забраната за споразумения, установена по силата на член 85 от Договора и като се имат предвид специалните разпоредби, които регламентират достъпа до търговията с вестници, минималните изисквания, задълженията и налаганите наказания на търговците на дребно, води ли споразумението до нарушаване на условията за конкуренция?

2. Посоченото споразумение не е ли в противоречие с член 85, параграф 1 от Договора и следователно не попада ли в обхвата на забраната, установена от него, доколкото създава дискриминация срещу търговци на дребно, независимо от надлежната лицензия за продажба на вестници, която им е издадена от компетентните административни органи, само защото те не са съгласни да получат лицензия за участие в търговията на дребно, чието издаване, съгласно

разпоредбите на упоменатото споразумение, зависи от преценката на съвместните междурегионални комитети (а сега Национален комитет за разпространение на ежедневни вестници и списания (Commissione nazionale per la diffusione dei quotidiani e periodici)?

3. Споразумението не накърнява ли свободата на конкуренцията, при която изборът, направен от потребителите, определя броя пунктове за продажба на вестници по същия начин както правилата, регулиращи пазара, прилагани от нидерландската асоциация на търговците на велосипеди и подобни артикули, които съдържат принципи и ограничения, подобни на тези от споразумението за ежедневните вестници и които бяха забранени от Комисията (Решение от 2 декември 1977 г., ОВ L 20, 25.1.1978 г.)?

4. Могат ли клаузите за забрана на доставките за продажба, които се съдържат в член 2 от въпросното споразумение, и член 1 от Правилника за дейността на съвместните комитети, да се приемат за удовлетворяващи обективните критерии, така че да изключат всякаква злоупотреба и могат ли те да бъдат обявени за неприложими съгласно член 85, параграф 3, дори ако са били установени с цел да допринесат за подобряването на разпространението?

5. Обстоятелството, че доставките са отказани на търговци на дребно, които като г-жа Salonia не са получили изискваната съгласно упоменатото споразумение лицензия, като по този начин такива категории лица са възпрепятствани да получат продуктите за продажба по друг начин, изключва ли възможността да се приложи изключението, предвидено от Регламенти 19 и 67 и ако се предостави подобно изключение, този факт не води ли до предположението, че ползите от него са били отнети?

6. Поведението, установено във въпросното споразумение и регламентирано от него, не съставлява ли злоупотреба с господстващо положение?”

Относно компетентността на Съда

5. Ответниците по главното производство твърдят, че по настоящото дело Съдът не е бил валидно сезиран, съгласно член 177 от Договора, с искане за преюдициално заключение. Те заявяват, на първо място, че отнесените до Съда въпроси нямат връзка със същинския предмет на спора, тъй като нито ищецът, нито ответниците са се позовали на някоя норма от общностното право в подкрепа на своите доводи. Нещо повече, те твърдят, че повдигнатите въпроси са свързани със споразумение, по което никоя от страните по делото не е страна. Накрая те изтъкват, че тълкуването на Договора, поискано от националния съд, не обслужва никаква полезна цел, тъй като националното споразумение от 23 октомври 1974 г. не е било в сила по времето, когато са настъпили обстоятелствата, породили спора и следователно към този момент то не може да съставлява правно основание за отказа от страна на разпространителите на вестници да доставят на ищеца.

6. Както Съдът е заявил в Решението си от 19 декември 1968 г. (по дело Salgoil 13/68, Recueil, стр. 661), член 177 от Договора, който се основава на ясно разграничение на функциите между националните съдилища и Съда на

Европейските общности, не дава право на последния да критикува мотивите на определението за препращане. Впоследствие, искане от страна на национален съд може да бъде отхвърлено, само ако е достатъчно ясно, че тълкуването на общностното право или разглеждането на валидността на правилата на общностното право, което този съд иска, няма връзка с истинската същност на делото или с предмета по главното производство.

7. Това обаче не е така в този случай. На първо място, обстоятелството, че страните по главното производство не са се позовали на норма от общностното право пред националния съд, не изключва възможността последният да отнесе въпроса пред Съда на Европейските общности. Като предвиждат, че искане за преюдициално заключение може да бъде отправено до Съда, когато „се повдига въпрос пред всеки съд или трибунал на държава-членка”, вторият и третият параграф от член 177 от Договора нямат за цел да ограничат тази процедура изключително до случаите, когато едната или другата от страните по главното производство са предприели инициативата да повдигнат въпроса относно тълкуването или валидността на общностното право, но също така обхващат случаите, когато въпрос от този вид се повдига от страна на самия национален съд или трибунал, който смята, че решението на Съда на Европейските общности по въпроса е „необходимо, за да му даде възможност да вземе решение”.

8. По същия начин, обстоятелството, че нито ищеца, нито ответниците по главното производство са страни по националното споразумение, което определя предмета на въпросите относно тълкуването на Договора, отправени до Съда на Европейските общности от националния съд, не поставя под съмнение въпроса за компетентността на Съда, тъй като приложението на член 177 от Договора е подчинено на единственото изискване националните съдилища да разполагат с всички релевантни елементи от общностното право, които са необходими, за да могат те да вземат решение.

9. Накрая, въпреки че е вярно, че въпросното споразумение е отхвърлено от една от страните по него, считано от 31 март 1977 г., и като последица то вече не е в сила към момента, когато са настъпили спорните обстоятелства или при започването на главното производство, иначе казано на 21 и 22 септември 1978 г., независимо че ответниците по главното производство не отрекоха в своето устно становище възможността някои клаузи на споразумението да са продължили действието си на практика след 31 март 1977 г. Освен това от определението за препращане е ясно, че по главното производство ответниците са се позовали на разпоредбите на горепосоченото национално споразумение, и по-специално на тези на член 2, за да може жалбата да бъде отхвърлена.

10. Поради тези причини, възражението, повдигнатото от ответниците по главното производство, трябва да бъде отхвърлено.

По съществуващото на спора

11. Целта на първия и третия въпрос, представени от националния съд, на първо място е да се установи дали клаузите на споразумение, което е национално по своя обхват, и което ограничава доставянето на вестници и списания само до

търговци на дребно, одобрени от органа по търговията, които се състои от представители на националните издатели на вестници и асоциациите на новинарите, съставлява нарушение на правилата на конкуренцията, съгласно член 85 от Договора за ЕИО.

12. Съгласно този член, споразумение, което „може да засегне търговията между държавите-членки” и което има за „предмет или последица” да навреди на „конкуренцията в рамките на общия пазар”, е забранено като несъвместимо с общия пазар. Такъв е случаят със споразумение, което, както Съдът е постановил в свое Решение от 6 май 1971 г. (по дело 1/71 Cadillon, Recueil, стр. 351), позволява да се предвиди, въз основа на всички обективни правни или фактически фактори, с достатъчна степен на вероятност, че то може да окаже въздействие, пряко или косвено, същинско или потенциално, върху търговския поток между държавите-членки по начин, който да попречи на постигането на целите на единния пазар между държавите и което има за своя цел или последица ограничаване или нарушаване на конкуренцията в рамките на общия пазар.

13. По настоящото дело, споразумението, посочено от националния съд, предвижда изключителното разпространение в Италия на италиански вестници и списания и обхваща, *inter alia*, приложението на избираща клауза за разпространение, която се съдържа в член 2, съгласно която само одобрени търговци на дребно имат достъп до доставяне на вестници и списания.

14. Такова споразумение, което се прилага на територията на дадена държава-членка, може, по своето естество, да окаже действие за засилване на разпокъсването на пазара на национална основа, като по този начин попречи на икономическото взаимно обвързване, което се цели от Договора, и осигури защита на националното производство.

15. Независимо, че е вярно, че по настоящото дело единственият предмет на въпросното споразумение е разпространението на национални вестници и списания и че споразумението не засяга разпространението на подобни артикули от другите държави-членки, остава фактът, че системата за разпространение в затворен кръг, която се прилага спрямо повечето от пунктовете за продажба за национални продукти на националната територия, може също така да окаже въздействие върху разпространението на вестници и списания от другите държави-членки.

16. Следователно, като се вземат предвид тези фактори, не е възможно да се отрече по принцип възможността, че споразумение като това, посочено от националния съд, може, предвид неговото съдържание и неговия обхват, да засегне по отношение разпространението на вестници и списания, търговията между държавите-членки по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора.

17. Следва да се припомни обаче, че такова споразумение се изключва от забраната, установена в член 85, ако то не оказва осезаемо въздействие върху търговията между държавите-членки. Независимо че в случая на вестници и списания оценката на осезаемостта на последиците, които дадено споразумение за разпространение може да окаже върху пазара, е по-строга, отколкото в случая

на други продукти, при все това е необходимо да се вземе предвид, за целта на определянето на това дали някое споразумение може да окаже осезаемо въздействие върху пазара на вестници и списания от другите държави-членки, първо факта, че този пазар може да използва за продажбата на вестници във въпросната област други канали за разпространение, различни от тези, които са предмет на споразумението и, второ, че търсенето на упоменатите продукти е устойчиво, доколкото не разкрива значими изменения като последица от влизането в сила и прекратяването на въпросното споразумение.

18. В тази връзка, обстоятелството, че представената от Комисията по време на писмената фаза на производството статистика и допълнена по време на откритото заседание, разкрива, че търсенето на вестници и списания от другите държави-членки не е било предмет на съществени изменения през 1972 г. и 1979 г., съставлява един от факторите, които трябва да бъдат оценени.

19. Националният съд трябва да определи въз основа на цялата релевантна информация, с която може да разполага, дали споразумението всъщност отговаря на упоменатите по-горе условия и дали по този начин попада в обхвата на забраната, установена в член 85, параграф 1.

20. Следователно, като се имат предвид тези факти, отговорът на първия и третия въпрос трябва да бъде, че споразумение за изключително разпространение на вестници и списания като това, посочено от националния съд, попада в обхвата на забраната, установена в член 85, параграф 1 от Договора, само ако то може да окаже осезаемо въздействие върху търговията между държавите-членки.

По втория и шестия въпрос

21. Във втория си въпрос националният съд пита дали клаузата в оспорваното споразумение, която предвижда, че само търговци на дребно, които притежават търговска лицензия, издадена от съвместните междурегионални комитети, имат право да продават италиански вестници и списания, създава дискриминация в противоречие с Договора.

22. В шестия си въпрос той пита дали такова правило може да съставлява злоупотреба с господстващо положение, забранена съгласно първия параграф от член 86 от Договора.

23. Целта на тези два въпроса по същество е да се установи дали споразумението, на което се позовава националният съд, е в съответствие с разпоредбите на Договора във връзка с конкуренцията с оглед на обстоятелството, че член 2 от споразумението съдържа клауза, предвиждаща приложението на критерий за селективно разпространение.

24. Както Съдът е постановил, по-специално в своето Решение от 25 октомври 1977 г. по дело 25/76 Metro, Rescueil, стр.1875), системите за селективно разпространение съставляват аспект на конкуренцията, който съответства на член 85, параграф 1, при условие че търговците на дребно се избират въз основа на обективни критерии от количествен характер, свързани с възможностите на

търговеца на дребно и неговия персонал и пригодността на неговите търговски помещения във връзка с изискванията за разпространението на продукта и тези посочени критерии са еднообразно установени за всички потенциални търговци на дребно и не се прилагат по дискриминационен начин.

25. В случая на споразумение, като посоченото от националния съд, необходимо е да се вземат предвид тези от неговите разпоредби, които определят критериите, регулиращи избора на одобрени търговци на дребно, като тези на десетия параграф на член 3 и член 4 от оспорваното национално споразумение, които предвиждат, че лицензията се предоставя като правило на лица, които „професионално упражняват дейността „търговец на вестници”.

26. Националният съд трябва да определи по настоящото дело, в контекста на всички тези фактори, дали са налице същински условия, които могат да оправдаят прилагането, в рамките на споразумението, което разглежда на оспорвания критерий за селективно разпространение.

27. Следователно отговорът на втория и шестия въпрос трябва да гласи, че клауза за селективно разпространение като тази, която се съдържа в националното споразумение, посочено от националния съд, която ограничава доставянето на продуктите от обхвата на споразумението само на одобрения притежател на лицензии, не нарушава член 85, параграф 1 или първия параграф от член 86 от Договора, ако изглежда, че оторизираните търговци на дребно са избрани въз основа на обективни критерии във връзка с възможността на търговеца на дребно и неговия персонал и пригодността на неговите търговски помещения във връзка с изискванията за разпространението на продукта и че такива критерии са установени по еднакъв начин за всички потенциални търговци на дребно и не се прилагат по дискриминационен начин.

По четвъртия въпрос

28. В четвъртия си въпрос националният съд пита дали клаузите на оспорваното национално споразумение, и по-специално тези, които се съдържат в правилата относно дейността на междурегионалните съвместни комитети, могат да се ползват евентуално от освобождаването, съгласно член 85, параграф 3 от Договора, ако бъде установено, че тяхната цел е да допринесат за подобряването на разпространението.

29. Член 4, параграф 1 от Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 г. (ОВ L 13) предвижда, че „споразумения, решения и съгласувани практики от вида, описан в член 85, параграф 1 от Договора, които са въведени след влизането в сила на настоящия регламент и по отношение на които страните търсят приложение на член 85, параграф 3, трябва да бъдат нотифицирани на Комисията. До момента на тяхното нотифициране не може да се взема никакво решение по прилагането на член 85, параграф 3”.

30. Установено е, че оспорваното споразумение, което е било сключено след влизането в сила на упоменатия регламент, все още не е било нотифицирано на Комисията. При тези обстоятелства не е било възможно приемането на никакво решение съгласно член 85, параграф 3 във връзка със споразумението.

31. Следователно, необходимо е да се направи заключението, че посоченото от националния съд споразумение, при липсата на нотифициране на Комисията в съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 г., не може да бъде предмет на обявяване на неприложимост съгласно член 85, параграф 3 от Договора.

По петия въпрос

32. В петия си въпрос, националният съд пита дали оспорваното споразумение може да се ползва от групово освобождаване съгласно Регламент № 19/65 на Съвета от 2 март 1965 г. и съгласно Регламент № 67/67 на Комисията от 22 март 1967 г.

33. Член 1, параграф 1 от Регламент № 19/65 на Съвета (ОВ L 36) предвижда, че в съответствие с член 85, параграф 3 от Договора, член 85, параграф 1 не се прилага спрямо категории споразумения „по което страни са само две предприятия” и които разкриват някои специфики.

34. Същата разпоредба се съдържа в член 1, параграф 1 от Регламент № 67/67 на Комисията (ОВ L 57). Следователно, от тези разпоредби става ясно, че споразумението може да се ползва от групово изключване съгласно упоменатите Регламенти № 19/65 и № 67/67, само при условие, че то е споразумение, „по което страни са само две предприятия”.

35. Установено е, че националното споразумение, посочено от националния съд, е сключено между Асоциацията на италианските издатели и Италианската асоциация на търговците на вестници. Тъй като страните по споразумението са синдикални сдружения, и двете от които имат голям членски състав, те не могат да бъдат разглеждани като „две предприятия” по смисъла на упоменатите Регламенти № 19/65 и № 67/67, в резултат на което условието, което се съдържа в член 1, параграф 1 от тези регламенти изглежда, че не е изпълнено в настоящия случай.

36. Следователно, отговорът на петия въпрос трябва гласи, че тъй като споразумението, посочено от националния съд, не е споразумение, „по което страни са само две предприятия” по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 19/65 на Съвета от 2 март 1965 г. и на Регламент № 67/67 на Комисията от 22 март 1967 г., то не попада в обхвата на категориите споразумения, които, съгласно упоменатите регламенти, могат да бъдат освободени от приложението на член 85, параграф 1 от Договора.

По съдебните разноски

37. Разходите, направени от Комисията на Европейските общности, която представи становище пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения

Съдът,

като се произнася по въпросите, отправени от страна на The Tribunale Civile, Ragusa с определение от 27 май 1980 г., реши:

1. Споразумение за изключително разпространение на вестници и списания като това, посочено от националния съд, попада в обхвата на забраната, установена в член 85, параграф 1 от Договора, само ако то може да окаже осезаемо въздействие върху търговията между държавите-членки.

2. Клаузата за селективно разпространение като тази, която се съдържа в националното споразумение, посочено от националния съд, която ограничава доставянето на продуктите от обхвата на споразумението само на одобрения притежател на лицензии, не нарушава член 85, параграф 1 или първия параграф от член 86 от Договора, ако изглежда, че оторизираните търговци на дребно са избрани въз основа на обективни критерии във връзка с възможността на търговеца на дребно и неговия персонал и пригодността на неговите търговски помещения във връзка с изискванията за разпространението на продукта и че такива критерии са установени по еднакъв начин за всички потенциални търговци на дребно и не се прилагат по дискриминационен начин.

3. Посоченото от националния съд споразумение, при липсата на нотифициране на Комисията в съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 г., не може да бъде предмет на обявяване на неприложимост съгласно член 85, параграф 3 от Договора.

4. Тъй като споразумението, посочено от националния съд, не е споразумение, „по което страни са само две предприятия” по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 19/65 на Съвета от 2 март 1965 г. и на Регламент № 67/67 на Комисията от 22 март 1967 г., то не попада в обхвата на категориите споразумения, които, съгласно упоменатите регламенти, могат да бъдат освободени от приложението на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 16 юни 1981 година.

Подписи